

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه:	درتاج، فریبرز، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدید آور:	روان‌شناسی یادگیری/ تألیف فریبرز درتاج؛ با همکاری محمدحسین خانی؛ ویراستار علمی مسعود حسین چاری.
مشخصات نشر:	تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری:	۳۳۱ ص: جدول، نمودار.
فروست:	انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی؛ ۲۷۰/۱۳.
شابک:	۲-۷۲-۰۷۲-۲۱۷-۹۶۴-۹۷۸: ۱۴۰۰۰ تومان
وضعیت فهرست نویسی:	فیبیا
یادداشت:	کتابنامه.
عنوان به انگلیسی:	The Pasychology of Learning
موضوع:	آموختن-- روان‌شناسی
شناسه افزوده:	خانی، محمدحسین، ۱۳۶۷-
شناسه افزوده:	حسین چاری، مسعود، ویراستار
شناسه افزوده:	دانشگاه علامه طباطبائی
رده‌بندی کنگره:	۱۴۰۲ ر ۳۶ د/ ۳۱۸ BF
رده‌بندی دیوئی:	۱۵/۱۵۳
شماره کتابشناسی ملی:	۲۸۱۲۷۵۹

روان شناسی یادگیری

مؤلفان:

دکتر فریبرز درتاج

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

محمد حسین خانی

چاپ سیزدهم

روان‌شناسی یادگیری

مؤلفان:

دکتر فریبرز درتاج

محمدحسین خانی

زیر نظر معاونت پژوهشی دانشگاه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۱۷-۰۷۲-۲

ویراستار علمی: مسعود حسین چاری ویراستار ادبی: عصمت دری‌کوند

طراح جلد: قاسم بیرانوند ناظر فنی: رضا دنیوی سرویراستار: دکتر زهرا محمدیان

مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی؛ صندوق پستی: ۱۵۸۱۵/۳۴۸۷

فروشگاه آنلاین انتشارات book.atu.ac.ir

سایت مرکز چاپ و انتشارات press.atu.ac.ir

سایت فروشگاه الکترونیکی <https://mybooket.com/atu>

آدرس فروشگاه مرکزی: تهران انتهای بلوار دهکده المپیک، دانشگاه علامه طباطبائی

نیش درب ورودی میدان ورزش تلفن: ۴۸۳۹۲۶۵۹ همراه: ۰۹۹۰۲۴۹۹۹۸۵

چاپ سیزدهم ۱۴۰۲ شمارگان: ۴۰۰ قیمت: ۱۴۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات یادگیری	۱
تعریف یادگیری	۵
تفاوت‌های یادگیری با عملکرد	۷
تفاوت‌های یادگیری با رشد	۸
آغاز مطالعه روان‌شناختی یادگیری	۱۰
آزمایشگاه روان‌شناختی وونت	۱۰
یادگیری کلامی ایننگهاوس	۱۱
قلمروهای یادگیری	۱۲
انواع یادگیری	۱۴
شرطی‌سازی کلاسیک	۱۴
شرطی‌سازی وسیله‌ایا عامل	۱۶
یادگیری مشاهده‌ای	۱۷
نقش مغز در فرایند یادگیری	۱۸
نقش محیط در یادگیری	۱۸
اهمیت یادگیری در زندگی انسان	۱۸
چرا به مطالعه یادگیری می‌پردازیم؟	۱۹
اصول اخلاقی در اجرای پژوهش	۲۰
پژوهش با حیوان	۲۱
پژوهش با انسان‌ها	۲۲

خلاصه فصل ۲۳

منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر ۲۵

فصل دوم: اهمیت نظریه‌ها و مسائل مرتبط با آن ۲۷

علم و پیدایش نظریه‌های روان‌شناختی ۳۲

علم چیست؟ ۳۲

قواعد روش علمی ۳۴

نظریه چیست؟ ۳۵

نظریه در جایگاه ابزار ۳۶

ویژگی‌های نظریه‌های خوب ۳۷

اهداف نظریه‌ها ۳۸

پیوند نظریه با کاربرد عملی ۳۹

ارزش‌های استفاده از نظریه ۳۹

چالش‌های استفاده از نظریه‌ها ۴۰

مسئولیت‌های استفاده از نظریه‌ها ۴۱

نمونه‌هایی از مسائلی که نظریه‌های یادگیری با آن مواجه‌اند ۴۲

طبقه‌بندی نظریه‌های یادگیری ۴۴

خلاصه فصل ۴۶

منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر ۴۸

فصل سوم: نظریه‌های تداعی گرایانه ۵۱

دکارت و نقش بازتاب‌ها ۵۶

نقش تداعی گرایان انگلیسی ۵۷

شرطی‌سازی کلاسیک پاولف (۱۸۴۹-۱۹۳۶) ۵۹

قانون‌های شرطی‌سازی کلاسیک ۶۱

کاربردهای نظریه شرطی‌سازی کلاسیک ۶۲

۶۲.....	محدودیت‌های نظریه پاولف
۶۴.....	پیوندگرایی ثرندایک (۱۸۷۴-۱۹۴۹)
۶۴.....	یادگیری به وسیله کوشش و خطا
۶۵.....	قوانین ثرندایک
۶۶.....	قانون اثر
۶۶.....	قانون آمادگی
۶۷.....	قانون تمرین
۶۷.....	کاربردهای نظریه ثرندایک
۶۸.....	مشخصه‌های اصلی نظریه ثرندایک
۶۸.....	محدودیت‌های نظریه ثرندایک
۷۰.....	نظریه رفتارگرایانه واتسون (۱۸۷۸-۱۹۵۸)
۷۱.....	قوانین واتسون
۷۱.....	کاربردهای نظریه واتسون
۷۲.....	ارزیابی نظریه رفتارگرایانه واتسون
۷۳.....	نظریه سائق هال (۱۸۸۴-۱۹۵۲)
۷۴.....	شرح مختصر نظام هال
۷۶.....	نیازها و سائق‌ها در نظام هال
۷۷.....	ارزیابی نظریه هال
۷۹.....	شرطی‌سازی عامل اسکینر (۱۹۹۰-۱۹۰۴)
۸۱.....	شرطی‌سازی عامل
۸۱.....	تقویت مثبت
۸۱.....	تنبيه
۸۲.....	کاربردهای شرطی‌سازی عامل اسکینر
۸۲.....	محدودیت‌های شرطی‌سازی عامل
۸۴.....	نظریه مجاورت گاتری

۸۵.....	کاربردهای دیدگاه مجاورت گاتری
۸۶.....	ارزیابی نظریه مجاورت
۸۸.....	نقد نظریه‌های تداعی گرایانه
۹۰.....	خلاصه فصل
۹۴.....	منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر
۹۷.....	فصل چهارم: نظریه‌های شناختی در یادگیری
۱۰۳.....	دلایل به وجود آمدن شناخت گرایی
۱۰۳.....	روانشناسی تجربی
۱۰۴.....	تغییر علاقه از رفتار گرایی به شناخت گرایی
۱۰۴.....	یادگیری زبان
۱۰۴.....	کامپیوتر و هوش مصنوعی
۱۰۵.....	نظریه گشتالت
۱۰۷.....	یادگیری بینش مند
۱۰۹.....	مراحل بینش
۱۰۹.....	قانون‌های بینش
۱۱۱.....	کاربردهای آموزشی نظریه گشتالت
۱۱۲.....	تفاوت یادگیری کوشش و خطا با یادگیری بینش مند
۱۱۳.....	ارزیابی نظریه گشتالت
۱۱۴.....	رفتار گرایی هدفمند تولمن (۱۸۸۶-۱۹۵۹)
۱۱۵.....	نقشه شناختی و میزان پاداش
۱۱۶.....	اصول نظری تولمن
۱۱۹.....	کاربرد آموزشی نظریه تولمن
۱۱۹.....	ارزیابی رفتار گرایی هدفمند تولمن
۱۲۰.....	الگوی پردازش اطلاعات
۱۲۱.....	ذهن براساس الگوی پردازش اطلاعات چگونه کار می کند ؟

حافظهٔ حسی	۱۲۳
حافظهٔ کاری یا کوتاه‌مدت	۱۲۴
حافظهٔ بلندمدت	۱۲۴
نظریهٔ یادگیری اجتماعی بندورا	۱۲۵
تعیین‌کنندگی متقابل	۱۲۷
شرایط لازم برای یادگیری مشاهده‌ای	۱۲۸
تاریخچهٔ یادگیری‌های مشاهده‌گر	۱۲۸
یادگیری مشاهده‌ای و مغز	۱۲۹
ملاحظات کاربردی یادگیری مشاهده‌ای	۱۳۰
نظریهٔ میدانی لوین (۱۸۹۰-۱۹۴۳)	۱۳۰
فضای زندگی	۱۳۱
نظریهٔ یادگیری اکتشافی برونر	۱۳۳
مراحل یادگیری اکتشافی	۱۳۵
ارزیابی یادگیری اکتشافی	۱۳۵
خلاصهٔ فصل	۱۳۶
منابع و کتاب‌هایی برای مطالعهٔ بیشتر	۱۴۱
فصل پنجم: یادگیری الکترونیکی یا E-Learning	۱۴۳
تعریف یادگیری الکترونیکی	۱۴۷
خاستگاه یادگیری الکترونیک	۱۴۹
انواع مختلف یادگیری الکترونیکی	۱۵۰
مقایسهٔ بین یادگیری هم‌زمان و یادگیری ناهم‌زمان	۱۵۳
مزیت‌های استفاده از یادگیری الکترونیک	۱۵۴
محدودیت‌های استفاده از یادگیری الکترونیکی	۱۵۵
خلاصهٔ فصل	۱۵۷
منابع و کتاب‌هایی برای مطالعهٔ بیشتر	۱۵۸

فصل ششم: یادگیری مشارکتی..... ۱۵۹

تعریف یادگیری اشتراکی	۱۶۳
حمایت‌های نظری و تجربی	۱۶۷
مفهوم کلاس دموکراتیک	۱۶۸
روابط بین گروهی	۱۶۹
یادگیری تجربی	۱۷۰
رویکردهای مختلف در یادگیری اشتراکی	۱۷۱
رویکردهای ساختاری	۱۷۱
رویکرد jigsaw	۱۷۲
سند مشارکتی	۱۷۳
پژوهش گروه	۱۷۴
رویکرد STAD	۱۷۴
پژوهش‌های انجام‌شده در رابطه با یادگیری اشتراکی	۱۷۵
تکنولوژی و یادگیری اشتراکی	۱۷۶
خلاصه فصل	۱۷۹
منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر	۱۸۲

فصل هفتم: یادگیری مسئله‌محور..... ۱۸۳

تعریف یادگیری مسئله‌محور	۱۸۷
حمایت‌های نظری و تجربی	۱۹۰
دیویی و کلاس مسئله‌محور	۱۹۱
پیاژه، ویگوتسکی و ساخت‌گرایی	۱۹۲
برونر و یادگیری اکتشافی	۱۹۵
نقش معلم در یادگیری مسئله‌محور	۱۹۶
نقش دانش‌آموز در یادگیری مسئله‌محور	۱۹۷
ارزیابی از معلم در یادگیری مسئله‌محور	۱۹۸

۱۹۸.....	چرایی استفاده از یادگیری مسئله محور
۱۹۹.....	مشخصه‌های مسائل خوب
۱۹۹.....	تأثیرات یادگیری مسئله محور
۲۰۰.....	محدودیت‌های استفاده از یادگیری مسئله محور
۲۰۰.....	خلاصه فصل
۲۰۴.....	منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر
۲۰۵.....	فصل هشتم: انتقال یادگیری
۲۱۰.....	تعریف انتقال یادگیری
۲۱۰.....	نظریه‌های تاریخی در انتقال یادگیری
۲۱۱.....	نظریه‌های محیط‌گرایانه در انتقال
۲۱۲.....	محدودیت‌های نظریه عناصر همانند
۲۱۲.....	تبیین شناختی از انتقال
۲۱۳.....	انواع انتقال یادگیری
۲۱۳.....	انتقال نزدیک در برابر انتقال دور
۲۱۴.....	انتقال سطح پایین در برابر انتقال سطح بالا
۲۱۵.....	انتقال مثبت در برابر انتقال منفی
۲۱۵.....	انتقال ساده در برابر انتقال پیچیده
۲۱۵.....	عوامل مؤثر در انتقال مثبت
۲۱۶.....	انتقال یادگیری و آموزش
۲۱۷.....	خلاصه فصل
۲۱۹.....	منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر
۲۲۱.....	فصل نهم: فرایندهای حافظه
۲۲۵.....	تعریف حافظه
۲۲۶.....	اندازه‌گیری حافظه

- دیدگاه سه مرحله‌ای در ذخیره‌سازی اطلاعات ۲۲۸
- حافظه حسی ۲۲۹
- حافظه تصویری ۲۳۱
- مدت زمان حضور یک آیکن ۲۳۳
- حافظه پژواکی ۲۳۴
- مدت زمان حضور یک پژواک ۲۳۴
- حافظه کوتاه مدت ۲۳۵
- نگهداری زمانی محدود اطلاعات ۲۳۵
- گنجایش محدود ۲۳۷
- تقطیع ۲۳۸
- حافظه بلندمدت ۲۳۸
- حافظه خبری و حافظه ناآشکار ۲۴۰
- حافظه رویدادی و حافظه معنایی ۲۴۱
- حافظه رویه‌ای ۲۴۲
- به یادافتادن‌ها ۲۴۲
- حافظه و شرطی شدن کلاسیک ۲۴۳
- آیا هیجان‌ها بر خاطرات تأثیر می‌گذارند؟ (هورمون‌ها و خاطرات) ۲۴۳
- دوام حافظه بلندمدت: آیا می‌توانیم به حافظه خود اعتماد کنیم؟ ۲۴۴
- حافظه کاذب ۲۴۵
- فراموشی ۲۴۶
- نظریه محو شدن ۲۴۶
- نظریه سرکوبی ۲۴۷
- نظریه تداخل ۲۴۷
- نظریه بازیابی ۲۴۹
- خطا در رمزگردانی ۲۴۹

۲۵۰.....	نبود نشانه‌های بازیابی
۲۵۰.....	نظریه تغییر شکل
۲۵۱.....	گام‌ها و اشاراتی مفید برای بهبود حافظه
۲۵۲.....	خلاصه فصل
۲۵۵.....	منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر
۲۵۷.....	فصل دهم: سبک‌های یادگیری
۲۶۱.....	تعریف سبک یادگیری
۲۶۲.....	خاستگاه نظری مطالعه درباره سبک‌های یادگیری
۲۶۳.....	انواع سبک‌های یادگیری
۲۶۴.....	الف: سبک‌های یادگیری دیداری، شنیداری و جنبشی
۲۶۵.....	یادگیرندگان دیداری
۲۶۶.....	یادگیرندگان شنیداری
۲۶۸.....	یادگیرندگان جنبشی
۲۶۹.....	ب. سبک‌های یادگیری شناختی، عاطفی و فیزیولوژیک
۲۷۰.....	سبک‌های یادگیری شناختی
۲۷۰.....	۱. سبک‌های وابسته به زمینه
۲۷۲.....	۲. سبک‌های تکانشی و تأملی
۲۷۳.....	۳. سبک‌های همگرا، واگرا، جذب کننده و انطباق‌یابنده
۲۷۵.....	سبک همگرا
۲۷۶.....	سبک واگرا
۲۷۷.....	سبک جذب کننده
۲۷۸.....	سبک انطباق‌یابنده
۲۷۹.....	ج. سبک‌های یادگیری فلدر و سیلورمن
	چرا افراد سبک‌های یادگیری غالب خود را به وجود می‌آورند و آن‌ها را در طول زمان حفظ می‌کنند؟
۲۷۹.....	

۲۸۰..... مغز و سبک‌های یادگیری

۲۸۱..... خلاصه فصل دهم

۲۸۵..... منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر

فصل یازدهم: تأثیرات زیستی بر یادگیری ۲۸۷

۲۹۲..... بیزاری از مزه

۲۹۵..... درمان اعتیاد با استفاده از بیزاری از مزه

۲۹۵..... حفظ یک گونه نایاب با استفاده از بیزاری از مزه

۲۹۶..... سرطان و بیزاری از مزه

۲۹۷..... تبیین احتمالی برای بیزاری از غذا در زنان باردار

۲۹۷..... پیش‌آمدگی

۳۰۰..... دام‌گزینی

۳۰۱..... مشخصه‌های فیزیکی

۳۰۲..... خلاصه فصل

۳۰۳..... منابع و کتاب‌هایی برای مطالعه بیشتر

فصل دوازدهم: یادگیری و انگیزش ۳۰۵

۳۱۰..... تعریف انگیزش

۳۱۱..... مشخصه‌های انگیزش

۳۱۲..... چرخه انگیزش

۳۱۳..... انگیزش بیرونی و انگیزش درونی

۳۱۴..... انگیزش درونی و بیرونی در آموزشگاه‌ها و محیط‌های سازمانی

۳۱۵..... اندازه‌گیری انگیزش

۳۱۶..... انگیزش در کلاس درس

۳۱۶..... انواع نظریه‌های انگیزش

۳۱۷..... نظریه‌های رفتاری انگیزش

نظریه‌های شناختی انگیزش	۳۱۸
نظریهٔ علاقه	۳۱۸
نظریهٔ هدف	۳۱۸
نظریه‌های شناختی- اجتماعی انگیزش	۳۱۹
نظریهٔ ارزش X موردانتظار	۳۱۹
نظریهٔ خود کارآمدی	۳۲۰
مقوله‌های مؤثر در خود کارآمدی دانش آموزان	۳۲۰
راهبردهای افزایش خود کارآمدی دانش آموزان	۳۲۰
نظریه‌های انسان گرایانهٔ انگیزش	۳۲۱
سلسله‌مراتب نیازهای مازلو	۳۲۱
کاربردهای آموزشی نظریهٔ مازلو	۳۲۴
انگیزش و منبع کنترل	۳۲۵
رابطهٔ بین انگیزش و سطح عملکرد	۳۲۷
انگیزش و یادگیری خود تنظیم	۳۲۷
کاربردهای آموزشی مبحث انگیزش	۳۲۷
خلاصهٔ فصل دوازدهم	۳۲۸
منابع و کتاب‌هایی برای مطالعهٔ بیشتر	۳۳۱